

למעלה לטמא אותך בכל הצדדים. ואלמלא שהתחזק משה למעלה ויהושע למטה, לא יכלו לו ישראל. ומשום כך שמר הקדוש ברוך הוא אותה שנאה לדורי דורות. מה הטעם? משום שחשב לעקר אות הברית ממקומה, ומשום כך פקדתי, בפקידה, שהרי שם נרמז סוד האות הברית הקדושה.

בא וראה מה פתוב, ויאמר שאול אל הקיני. מי זה הקיני? זה יתרו. וכי מי נתן פאן את בני יתרו להיות דיונים בעמלק, והרי היו שרויים ביריחו? אלא הרי פתוב (שופטים א) ובני קיני חתן משה עלו מעיר התמרים את בני יהודה מדבר יהודה וגו'. וכשעלו משם, שרויים היו בתחומו של עמלק עד לאותו זמן שבא שאול המלך, שפתוב ויסר קיני מתוך עמלק. משום שהרי בזמן שנמצאים רשעים, (נענשו) אותם חסידים וצדיקים שנמצאים ביניהם נתפסים בחטאיהם, והרי פרשוה. כמו זה, אלמלא אותה ערבוביה שהתחברו בהם בישראל, לא נענשו ישראל על מעשה העגל. ובא ראה מה פתוב בראשונה, (שמות כה) מאת כל איש אשר ידבנו לבו, להכליל את כלם, משום שרצה הקדוש ברוך הוא לעשות את מעשה המשכן מכל הצדדים, במח וקלפה. ומשום שהיו אותם ערב רב עמהם, נאמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו, להכלילם בין ישראל, שהם מח, וכלם הצטוו.

אחר כך סטה כל מין למינו, ובאו אותם ערב רב ועשו את העגל, וסטו אחריהם אותם שמתו ונרמו לישראל מות והרג. אמר הקדוש ברוך הוא, מכאן והלאה מעשה המשכן לא יהיה אלא רק מצד של ישראל לבדם. מיד - ויקהל משה את כל עדת ישראל וגו'.

דאתתקף משה לעילא, ויהושע לתתא, לא יכילו ישראל ליה. ובגין כך, נטיר קדשא בריך הוא ההוא דבבו, לדרי דרין. מאי טעמא. בגין דחשיב לאעקרא את קיימא מאתריה. ובגין כך פקדתי, בפקידה, דהא תמן אתרמיז רזא דאת קיימא קדישא.

הא חזי, מה כתיב, ויאמר שאול אל הקני. מאן קני. דא יתרו. וכי מאן יהיב בני יתרו הכא, למהוי דיוריהון בעמלק, והא ביריחו הוו שריין. אלא הא פתיב, (שופטים א) ובני קני חתן משה עלו מעיר התמרים את בני יהודה מדבר יהודה וגו'. וכד עלו מתמן, שרו בתחומא דעמלק, עד ההוא זמנא דאתא שאול מלכא, דכתיב ויסר קני מתוך עמלק.

בגין דהא בזמנא דחייביא אשתכחו, (נ"א אתענשו) אינון חסידי וזכאי דמשתכחין בינייהו, מתפסן בחוביהון, והא אוקמוה. פגוונא דא, אלמלא ההוא ערבוביא דאתחברו בהו בישראל, לא אתענשו ישראל, על עובדא דעגלא.

והא חזי מה כתיב בקדמיתא, (שמות כה) מאת כל איש אשר ידבנו לבו, לאכללא כלא, בגין דבעא קדשא בריך הוא למעבד עובדא דמשפנא מפל סטרין, במוחא וקליפה. ובגין דהוו אינון ערב רב בגווייהו, אתמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו, לאכללא לון בינייהו דישראל, דאינון מוחא. וכלהו אתפקדו.

לבתר סטא זינא לזיניה, ואתו אינון ערב רב ועבדו ית עגלא, וסטו אבתרייהו אינון דמיתו, וגרמו לון לישראל מותא וקטולא. אמר קדשא בריך הוא, מכאן ולהלאה עובדא דמשפנא לא יהא, אלא מסטרא דישראל המשכן לא יהיה אלא רק מצד של ישראל לבדם. מיד - ויקהל משה את כל עדת ישראל וגו'.

בְּלַחֲדוּדֵיהֶוּ. מִיַּד וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְגו'. וּכְתִיב בַּתְּרִיחַ קָחוּ מֵאֲתָכֶם
תְּרוּמָה לַיהוָה. מֵאֲתָכֶם וְדָאֵי, וְלֹא כַּקְדָּמִיתָא
דְּכְתִיב, מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ. וַיִּקְהַל
מֹשֶׁה וְגו', מֵאֵן אֲתֵר פְּנִישׁ לִוְן. אֲלֵא בְּגִין
דְּהוּוּ אֵינוּן עֲרַב רַב בְּיַנְיָהוּ, אֲצַטְרִיף מֹשֶׁה
לְאַכְנָשָׁא לִוְן, וְלִיְחַדָּא לִוְן מִבְּיַנְיָהוּ.

וַיִּקְהַר מֹשֶׁה. (שמות לה) רַבִּי אֲבָא פְתַח, (דברים לא)
הִקְהֵל אֶת הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים
וְהַטָּף. מַה לְהֵלֵךְ כָּלֵלָא דְכִלְהוּ יִשְׂרָאֵל, אוֹף
הָכָא כָּלֵלָא דְכִלְהוּ יִשְׂרָאֵל, וּמֵאֵן אֵינוּן. שְׁתִּין
רַבּוּא.

רַבִּי אֲלֶעָזָר פְּתַח קָרָא בְּיִשְׂרָאֵל, פַּד נַחֲתִית
מֹשֶׁה מִן טוֹרָא דְסִינַי, דְּכְתִיב, (שמות לב)
וַיִּשְׁמַע יְהוֹשֻׁעַ אֶת קוֹל הָעָם בְּרַעַה וַיֹּאמֶר אֶל
מֹשֶׁה קוֹל מְלַחֲמָה בַּמַּחֲנֶה. וַיִּשְׁמַע יְהוֹשֻׁעַ,
וְכִי יְהוֹשֻׁעַ שָׁמַע, וּמֹשֶׁה לָּא שָׁמַע. אֲלֵא וְדָאֵי,
עַד הַשְּׁתָּא יְהוֹשֻׁעַ לָא הָוֵה יָדַע, וּמֹשֶׁה הָוֵה
יָדַע. אֵי הָכִי מַהוּ בְּרַעַה. אֲלֵא בְּרַעַה בְּהִ'
פְּתִיב, דְּהָהוּא קָלָא בְּסִטְרָא אַחְרָא הָוֵה.
וַיְהוֹשֻׁעַ דְּהָוֵה אֲנַפּוּי דְּסִיְהָרָא, אֲסַתְּפַל בְּהָהוּא
קָלָא, דְּהָוֵה דְּסִטְרָא דְרַעַה, מִיַּד וַיֹּאמֶר אֶל
מֹשֶׁה קוֹל מְלַחֲמָה בַּמַּחֲנֶה.

בְּהָהוּא שַׁעֲתָא אַתְּבְּרוּ תְרִין לִדְחֵי אַכְנָא דְהוּוּ
בְּקַדְמִיתָא. וְהָא אוֹקִימָנָא, דְּאֵינוּן
אַתְיָקְרוּ עַל יְדוּי (ד' קצ"ה ע"ב) וְנִפְּלוּ וְאַתְבְּרוּ.
מֵאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְּפָרְחוּ אַתְוּוּן מְגוּ לִדְחֵי
אַבְנִין.

הָא חֲזִי, בְּאַרְבַּעַה תְּקוּפִין דְּשַׁתָּא, קָלָא אַתְעֵר,
בְּד' סְטְרִין דְּעֵלְמָא, בְּהָהוּא קָלָא
אַתְעֵרוּתָא דְּסִטְרָא אַחְרָא אַתְעֵר בִּיה. וְהָהוּא
אַתְעֵרוּתָא דְּסִטְרָא אַחְרָא עָאל בִּין קָלָא לְקָלָא,
וְאַתְחַשְׁף נְהוּרָא בְּקָלָא דְלִתְתָא. בְּגִין דְּלֵא מָטָא נְהוּרָא דְקָלָא דְלַעֲיָלָא,

וּכְתוּב אַחֲרָיו, קָחוּ מֵאֲתָכֶם
תְּרוּמָה לַיהוָה. מֵאֲתָכֶם וְדָאֵי, וְלֹא
כְּרַאשׁוֹנָה שְׁכַתוּב מֵאֵת כָּל אִישׁ
אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ. וַיִּקְהַל מֹשֶׁה וְגו',
מֵאֵיזָה מְקוּם הִקְהִיל אוֹתָם? אֲלֵא
מִשׁוּם שְׁהִיו אוֹתָם עֲרַב רַב
בְּיַנְיָהֶם, הַצְטְרִיף מֹשֶׁה לְכַנְסָם
וְלִיְחַדָּם מִבְּיַנְיָהֶם.

וַיִּקְהַר מֹשֶׁה. רַבִּי אֲבָא פְתַח, (דברים
לא) הִקְהֵל אֶת הָעָם הָאֲנָשִׁים
וְהַנְּשִׁים וְהַטָּף. מַה לְהֵלֵךְ כָּלֵלָא שֶׁל
כָּל יִשְׂרָאֵל, אִף פֶּאן כָּלֵלָא שֶׁל כָּל
יִשְׂרָאֵל. וּמֵי הֵם? שְׁשִׁים רַבּוּא.
רַבִּי אֲלֶעָזָר פְּתַח אֶת הַפְּסוּק
בְּיִשְׂרָאֵל, כְּשִׁירַד מֹשֶׁה מִהַר סִינַי,
שְׁכַתוּב (שמות לב) וַיִּשְׁמַע יְהוֹשֻׁעַ
אֶת קוֹל הָעָם בְּרַעַה וַיֹּאמֶר אֶל
מֹשֶׁה קוֹל מְלַחֲמָה בַּמַּחֲנֶה.
וַיִּשְׁמַע יְהוֹשֻׁעַ, וְכִי יְהוֹשֻׁעַ שָׁמַע
וּמֹשֶׁה לֹא שָׁמַע? ! אֲלֵא וְדָאֵי, עַד
עַכְשָׁו יְהוֹשֻׁעַ לֹא הָיָה יוֹדֵעַ, וּמֹשֶׁה
הָיָה יוֹדֵעַ. אִם כֵּן, מַה זֶה בְּרַעַה?
אֲלֵא בְּרַעַה כְּתוּב בְּה', שְׁאוֹתוֹ
קוֹל הָיָה בְּצַד הָאַחַר. וַיְהוֹשֻׁעַ,
שְׁהִיָּה פְּנֵי הַלְּבָנָה, הַתְּבוּנָן בְּאוֹתוֹ
קוֹל שְׁהִיָּה שֶׁל צַד הַרְּעָה, מִיַּד -
וַיֹּאמֶר אֶל מֹשֶׁה קוֹל מְלַחֲמָה
בַּמַּחֲנֶה.

בְּאוֹתָהּ שַׁעַה נִשְׁבְּרוּ שְׁנֵי לוחות
הָאֲבָן שְׁהִיו בְּרַאשׁוֹנָה. וְהָרִי
בְּאַרְנוֹ, שְׁהֵם כְּבָדוּ עַל דָּו, וְנִפְּלוּ
וְנִשְׁבְּרוּ. מַה הַטַּעַם? מִשׁוּם
שְׁפָרְחוּ הָאוֹתִיּוֹת מִתּוֹךְ לוחות
הָאֲבָנִים.

בְּא וַרְאָה, בְּאַרְבַּע תְּקוּפוֹת בְּשָׁנָה
מִתְעוֹרֵר קוֹל בְּאַרְבַּעַת צְדָדֵי
הָעוֹלָם, בְּאוֹתוֹ קוֹל שְׁהַתְעוֹרְרוֹת
הַצַּד הָאַחַר מִתְעוֹרֵר בּוֹ, וְאוֹתָהּ
הַתְעוֹרְרוֹת הַצַּד הָאַחַר נִכְנָסֶת בֵּין
קוֹל לְקוֹל, וְנִחְשָׁף הָאוֹר בְּקוֹל
שְׁלִמְטָה. מִשׁוּם שְׁלֵא הִגִּיעַ הָאוֹר
שֶׁל הַקּוֹל שְׁלִמְעָלָה לְקוֹל

וְאַתְחַשְׁף נְהוּרָא בְּקָלָא דְלִתְתָא. בְּגִין דְּלֵא מָטָא נְהוּרָא דְקָלָא דְלַעֲיָלָא,

לְקָלָא דְלִתְתָא, פְּדִין אַקְדִים הֵהוּא אֲתַעְרוּתָא, וְעָאֵל בֵּין דָּא לְדָא נְחָשׁ דְּמַפְתִּי לְאַתְתָּא, וְנָטִיל נְהוּרָא. וְהֵהוּא קָלָא, הוּא קוּל מְלַחְמָה, קוּל רָעָה. וְדָא אִיהוּ בְרַעָה.

וְעַל דָּא שָׁמַע יְהוֹשֻׁעַ וְלֹא מֹשֶׁה, בְּגִין דְּנָטִיל הֵהוּא רָעָה נְהוּרָא דְסִיְהָרָא דְהוּה אַחִיד בְּהַ יְהוֹשֻׁעַ. וּמֹשֶׁה דְהוּה אַחִיד בְּשִׁמְשָׁא, לֹא שָׁמַע. וַיִּשְׂרָאֵל כְּלָהוּ אֲתַחְשַׁף נְהוּרָא דִילְהוֹן, בְּגִין הֵהוּא רָעָה דְאַתְדַּבְּקַת בְּהוּ. בִּיּוֹן דְּמַחֵל קַדְשָׁא כְרִיף הוּא חוּבִיהוֹן, כְּדִין וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אֵלֶּה הַדְּבָרִים וְגו', דְּהָא הֵהוּא עֵרֵב רַב אֲתַעְפֹּר מִנִּיְהוּ.

רבי אלעזר ורבי יוסי הוו יתבי ליליא חד, וקא מתעסקי באורייתא, עד לא אתפליג ליליא. אדהכי קרא גברא, בריכו ברכתא, (אמר ליה רבי אלעזר, השתא הוא זמנא דקודשא בריך הוא עאל בנגתא דערן לאשתעשעא עם צדיקנא, אמר ליה רבי יוסי, אמאי משתעשע קדשא בריך הוא) בכה רבי אלעזר ואמר, תא חזי, עד השתא קדשא בריך הוא אזדעזע, תלת מאה ותשעין רקיעין, ובטש בהו, ובכה על חרבן בי מקדשא, ואוריד תריין דמעין לגו ימא רבא, ואדפר לבנוהי מגו בכיה.

בגין דלתלת סטריין אתפלג ליליא, בתריסר שעתין דהוו רשימין ביה, ואי אתוספן שעתין בליליא, אינון שעתין דמתוספאן, דיממא אינון, ולא אתחשיבו מליליא, בר תריסר דאינון דילה. ואינון תריסר, אתפלגו לתלת סטריין, ותלת משריין דמלאכין קדישין, אתפלגו (כ"א אתמנון) באינון תלת סטריין. משרייא קדמאה, אתמנא בארבעה שעתין קמיייתא, דשירותא דליליא, לשבחא למאריהון, ומה קאמרי. (תהלים כד) ליי'

שְׁלֵמָטָה, אַז מְקַדִּימָה אוּתְהָה הַתְּעוּרָרוּת, וְנִכְנָס בֵּין זֶה לְזֶה הַנְּחָשׁ שְׁמַפְתָּה אֶת הָאִשָּׁה וְנוֹטֵל אוּר, וְאוּתוּ קוּל הוּא קוּל מְלַחְמָה, קוּל רָעָה, וְזֵהוּ בְרַעָה.

וְעַל זֶה שָׁמַע יְהוֹשֻׁעַ וְלֹא מֹשֶׁה, מִשּׁוּם שְׁנָטִילָה אוּתְהָה רָעָה אֶת אוּר הַלְּבָנָה שְׁאַחַז בְּהַ יְהוֹשֻׁעַ, וּמֹשֶׁה שְׁהִיָּה אַחוּז בְּשִׁמְשׁ לֹא שָׁמַע, וְכָל הָאוּר שֶׁל יִשְׂרָאֵל כָּלֵם נְחָשׁף מִשּׁוּם אוּתְהָה רָעָה שְׁנַדְבָּקָה בְּהֶם. בִּיּוֹן שְׁמַחֵל הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא עַל חֲטָאִיְהֶם, אַז וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אֵלֶּה הַדְּבָרִים וְגו', שְׁהִרִי אוּתוּ עֵרֵב רַב הָעֵבֶר מֵהֶם.

רבי אלעזר ורבי יוסי היו יושבים לילה אחד ומתעסקים בתורה טרם שנחלק הלילה. בין כך קרא הגבר. ברכו ברכה. (אמר לו רבי אלעזר, בעת הוא הזמן שהקדוש ברוך הוא נכנס בגן עדן להשתעשע עם הצדיקים. אמר לו רבי יוסי, למה משתעשע הקדוש ברוך הוא) בכה רבי אלעזר ואמר, בא וראה, עד כאן זעזע הקדוש ברוך הוא שלש מאות ותשעים רקיעים והכה בהם, ובכה על חרבן בית המקדש, והוריד שתי דמעות לתוך הים הגדול ונזפר בכניו מתוך בכיה.

משום שהלילה נחלק לשלשה צדדים בשתים עשרה שעות שהיו רשומים בו, ואם נוספות שעות הלילה, אותן שעות שנוספו הן של היום, ולא נחשבות מהלילה, פרט לשתיים עשרה שהן שלו. ואותן שתיים עשרה נחלקות לשלשה צדדים, ושלשה מחנות של מלאכים קדושים נחלקו (התמנון) באותם שלשה צדדים.

מחנה ראשון ממנה בארבע שעות ראשונות של ראשית הלילה לשבח את אדונם. ומה הם

הָאָרֶץ וּמִלֵּאָהּ וְגו', פִּי הוּא עַל יָמִים יִסְדָּהּ וְגו', מִי יַעֲלֶה בְּהַר יְיָ וְגו', נָקִי כַפַּיִם וּבֶרֶךְ לִבָּב וְגו'. מֵאֵי טַעֲמָא דָא. בְּגִין דְּכַד לִילֵיא פְּרִישׁ גְּדַפּוּי עַל עֲלֵמָא, פְּדִין, כָּל בְּנֵי עֲלֵמָא טַעֲמִין טַעֲמָא דְמוֹתָא, וְנִפְקֵי נִשְׁמַתִּיהוּ לְסִלְקָא לְעֵילָא, וְאִינוּן מְלֻאכִין קַיִמִין וְקָא אַמְרֵי, מִי יַעֲלֶה בְּהַר יְיָ. הַר יְיָ, דָּא הַר הַבַּיִת. מְקוֹם קִדְשׁוֹ, דָּא עֲזַרְת יִשְׂרָאֵל. כְּגוּוֹנָא דְלְעֵילָא, הִכִּי נָמִי לְתַתָּא.

בְּגִין דְּבְכָל רְקִיעָא וְרְקִיעָא, כְּמָה מְמַנָּן, וּכְמָה סֹרְכִין קַיִמִין תַּמָּן. וְכַד נִשְׁמַתִּין נִפְקִין, בְּעָאן לְסִלְקָא לְעֵילָא, וְאִי לֹא זְכָיִין אִינוּן דְּחִיָּין לֹון לְבַר, וְאִזְלִין וְשִׂאטִין בְּעֲלֵמָא, וְנִטְלִין לֹון כְּמָה חֲבִילֵי טְהִירִין, וְאִזְדַּעִין לֹון מְלִין פְּדִיבֹן, וְלִזְמַנִּין מְלִין דְקִשׁוּט, מְמָה דְאִתִּי לִזְמַן קָרִיב, כְּמָה דְאִוְקְמוּהָ.

וְאִינוּן נִשְׁמַתִּין דְּצַדִּיקָיָא, אִזְלִין וְשִׂאטִין לְעֵילָא, וּפְתַחֲחִין לֹון פְּתַחֲחִין, וְסִלְקִין לֹון לְגוֹ הַהוּא אֲתֵר דְאִקְרִי הַר יְיָ, כְּגוּוֹנָא דְרָזָא דְהַר הַבַּיִת לְתַתָּא. וּמִתַּמָּן עָאֲלִין לְגוֹ הַהוּא אֲתֵר דְאִקְרִי מְקוֹם קִדְשׁוֹ. דְתַמָּן אֲתַחֲזִיין כָּל נִשְׁמַתִּין לְקַמֵּי מְאָרִיָּהוּן. כְּגוּוֹנָא דָּא הַהוּא אֲתֵר, דְאֲתַחֲזוּן יִשְׂרָאֵל קַמֵּי קִדְשָׁא בְרִיף הוּא, אֲתֵר דְאִקְרִי עֲזַרְת יִשְׂרָאֵל. בְּשַׁעֲתָא דְנִשְׁמַתִּין קַיִמִין תַּמָּן, פְּדִין חֲדָה דְמְאָרִיָּהוּן, לְאֲתַתְקַנָּא בְּהוּ אֲתֵר, דְאִקְרִי קִדְשׁ הַקִּדְשִׁים. וְתַמָּן רְשִׁימִין כָּל עוֹבְדֵיהוּן וְזַכּוּוֹן דְלֵהוּן.

מִשְׁרִיָּא תַנְיִינָא, אֲתַמְנָא בְּאַרְבַּע שַׁעֲתֵי אַחֲרָנִין, וְלֹא אַמְרֵי שִׁירְתָּא, בְּרִ תְּרִי שַׁעֲתֵי, עַד דְאֲתַפְּלַג לִילֵיא, וְעָאֵל קִדְשָׁא בְרִיף הוּא בְּגַנְתָּא דְעֵדָן.

וְאִלֵּין אִינוּן אַבְלֵי צִיּוֹן, וְאִינוּן דְּבָכוּ עַל חֲרַפְּן בִּי מִקִּדְשָׁא. וּבְשִׁירוּתָא דְאַרְבַּע שַׁעֲתֵי

אֹמְרִים? (תהלים כד) לה' הארץ ומלאה וגו', פי הוא על ימים יסדה וגו', מי יעלה בהר ה' וגו', נקי כפיים ובר לבב וגו'. מה הטעם של זה? משום שבאשר הלילה פורש כנפיו על העולם, אז כל בני העולם טועמים טעם המות ויוצאת נשמתם לעלות למעלה, ואותם מלאכים עומדים ואומרים, מי יעלה בהר ה'. הר ה' - זה הר הבית. מקום קדשו - זה עזרת ישראל. כמו שלמעלה, כך גם למטה.

משום שבכל רקיע ורקיע כמה ממנים וכמה שרים עומדים שם, וכשהנשמות יוצאות, רוצות לעלות למעלה, ואם אינן זוכות דוחים אותן החוצה, והולכות ומשוטטות בעולם, ולוקחים אותן כמה קבוצות של רוחות ומודיעים להם דברים פוזבים, ולפעמים דברי אמת ממה שעתידי לבא בזמן הקרוב, כמו שבארובה. ואותן נשמות הצדיקים הולכות ומשוטטות למעלה, ופוחחים להם פתחים, ומעלים אותן לתוף אותו מקום שנקרא הר ה', כמו הסוד של הר הבית למטה, ומשם נכנסים לתוף אותו מקום שנקרא מקום קדשו, ששם נראות כל הנשמות לפני אדונם. כמו כן אותו מקום שנקראו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, המקום שנקרא עזרת ישראל. בשעה שהנשמות עומדות שם, אזי שמחת רבונום היא, לתקן בהם המקום שנקרא קדש הקדשים, ושם רושמים את כל מעשיהם וזכויותיהם.

מחנה שני ממנה בארבע שעות אחרות, ואינם אומרים שירה, פרט לשעתים, עד שנהלק הלילה ונכנס הקדוש ברוך הוא לגן עדן. וארה הם אבלי ציון ואותם